

A Kontyfa iskola programja

Talán nem érdektelen az Olvasó számára egy olyan iskola életéről képet kapni, amelyben a bemutatásra kerülő változások viszonylag rövid idő alatt zajlottak, és a szokásosnál jóval gyorsabb és radikálisabb átalakulási folyamatot jelentenek. Az elmúlt öt évben az oktatáspolitikai bizonytalankodásai, koncepciókeresése közepette formáltuk mind határozottabban iskolai nevelési programunkat: hiszen egyetlen iskola, egyetlen pedagógus sem engedheti meg magának, hogy ne legyen világos képzete elvégzendő feladatairól, azok értelméről, céljáról s a megvalósítás módszereiről.

Elvárások és alapelvek

Iskolánk környezetét a lakótelep egyhangúsága, a család 54 nm-es „tere”, az évek óta növekvő arányú munkanélküliség jellemzi. Az anyagilag jobb helyzetben lévő szülők közül jónéhány újdonsült vállalkozó, aki napi 12-16 órás munkával igyekszik biztosítani a család létének alapjait.

E körülményekből fakad az az elvárás, hogy az iskola a lehető legnagyobb időkeretben foglalkoztassa a gyerekeket, másfelől az a szomorú helyzet, hogy sokan valóban csak az iskolában találnak egész napot átölelő programot.

Mindezek a körülmények csak megerősítették pedagógiai alapállásunkat, amely a gyereket teljes személyiségnek tekinti. Kezdetből fogva azt a felfogást tekintettük a magunk számára meghatározónak, amely az iskolai éveket nem egyszerűen felkészítési időszaknak, valamiféle előkészítő életszakasznak tartja, hanem a gyerekelet alapvető színterének, kiterjedtségében és minőségében egyaránt teljességet jelentő periódusnak.

Ennek a gyerekszemléletnek pedagógiai megfelelését a gyakorlat iskolájának Gáspár László nevével fémjelzett programjában találtuk meg.

A nevelési program kialakítása, tervezése során abban a tevékenységrendszerben gondolkodtunk, amely egymással összefüggésben és szerves egységben adja a vázát a társadalmi gyakorlat pedagógiai célú leképezésének. Ennek tevékenységi területeit:

- a tanulási-tanítási folyamatot,
- a termelőmunkát és közösségi gazdálkodást,
- az iskolai közéletet,
- a szabadidőt egyenrangúnak és egymással egységben fejlesztendőnek tartjuk. E tevékenységrendszer tartalmi fejlesztése során az alábbi alapelvek érvényesülését tartjuk kívánatosnak.

A gyermekközpontúság és a közösségközpontúság elve

A pedagógiai tevékenység során e kettős elv egyidejű érvényesítését igyekszünk biztosítani. Az iskolai élet gyakorlatában ez azt a követelményt támasztja, hogy a gyerekek sokféle közösség tagjai lehessenek, ezáltal gazdagodjanak emberi kapcsolataik, képesek legyenek együttműködni egymással. Az iskolában a közösségi részvétel lehetőségének kínálata évről-évre bővült és a továbbiakban is bővíteni kívánjuk. Ezen alapelv érvényesítése során külön hangsúlyt kap a gyermeki jogok tisztelete, érvényesülésük elősegítése.

A személyiségfejlesztés elve

A személyiségfejlesztés elve csak úgy érvényesülhet, ha olyan eszközrendszer garantálja, amelyben a gyerekek sokféle lehetőséget kapnak ahhoz (tanórán és azon kívül), hogy szerepek sokaságában próbálhassák ki és ismerhessék meg magukat. Olyan iskola

kialakításának útját járjuk, ahol a sokoldalú, sokszínű tevékenységek lehetősége valódi eséllyé teszi ennek megvalósulását. Csak ilyen gazdag tevékenységű iskolában lehet hatékony az a folyamat, amelynek eredménye az érett, felelős, a társadalmi életben, a gazdaságban és a személyi, emberi kapcsolatokban teljesítőképes személyiség.

Az önállóság és az individualizáció elve

Bár törekszünk arra, hogy a gyerekek életkorának előrehaladtával növekedjék az önként választható stúdiumok, tevékenységek aránya, az egyénre szabott tanulási lehetőségek kínálata, iskolánk mai gyakorlata legkevésbé ennek az érvényesülésére ad módot. Az elkövetkező időszak egyik legfontosabb feladata, hogy a pedagógiai innovációk arra irányuljanak, hogy megfelelő feltétel- és eszközrendszer szolgálja az elv megvalósulását.

A demokratikus működés, az önkormányzás elve

Az elmúlt évek során sikerült az önkormányzás működőképes rendszerének kialakítása. A diákparlament, az iskolagyűlések, a diáktanács és a diákszövők munkája jól szolgálja azt az alapvető törekvést, hogy a közösen hozott törvények adta feltételrendszerben, hozzáértő pedagógiai segítséggel minél többen vegyenek részt érdemi módon közösségeik és az iskola egésze ügyeinek intézésében, közös kormányzásában, ahol van miről dönteni és azok döntenek, akiket a döntés elsősorban érint.

Az esélyegyenlőség elve

Mertük vállalni és továbbra is vállaljuk az esélyegyenlőség elvét. Továbbra is azt akarjuk, hogy az iskola minden szakaszában a lehető legteljesebb mértékben legyen nyitott a szolgáltatásait (benne elsődlegesen a tanítást) igénybe venni kívánók számára, egyben adjon differenciált segítséget ahhoz, hogy a tanulók ezekkel tudjanak és akarjanak élni. Szociális szolgáltatásainkkal, az iskola egésznapos igénybevételének lehetőségeivel is feltételeket kívánunk biztosítani az eredményes iskolai pályafutáshoz (közétkeztetés, napközi, szabadidő, könyvtár, játékszoba, sportolási lehetőségek...).

A pedagógiai innováció infrastruktúrája

Helyzetünkből adódóan ugyanakkor különös fontosságot tulajdonítottunk a pedagógiai program infrastruktúrája megteremtésének, a feltételrendszer újszerű megoldásokat is hozó javításának.

A valódi iskolai autonómia megteremtése elválaszthatatlan a gazdasági önállóságtól. A gazdálkodás – amely a források megteremtését és a költségek felhasználását egyaránt jelenti – újfajta szemléletet visz az iskola elosztáscentrikus világába. Jótékony hatási gyakorol a pedagógusok gondolkodására is, gazdagítja a közösségek életét. Bizonyos szempontból egyenrangúbb viszonyt teremt pedagógus és tanuló között: ugyanis a gyerekek olykor jártasabbak, s ötletesebbek a pénzteremtés különböző formái, módzatai között mint tanáraik. Az anyagi gyarapodást szolgáló célok kézzelfogható, belátható, átélhető célt jelentenek a gyerekközösség számára. Az iskola vezetősége maga is ösztönzi az ilyen jellegű tevékenységeket. Így hirdettük meg a tv-akciót, amelyben, amennyiben az osztály egy készülék árának a felét előteremti, a másikat az iskola kifizeti. Alapfeltétel volt és maradt az ilyen jellegű akcióknál, hogy nem szabad a szülőktől pénzt kérni és beszédni. Ebből következően beindult az osztályok fantáziája: a rendezvények büfészolgáltatásai, újságárusítás, szüneti üdítő és süteményárusítás stb. egyaránt hozta a pénzt. Ezen akció nyomán – melynek eredményeként kiépülhetett a zártláncú videórendszer – hirdetjük meg minden évben a „Gyűjtsd össze a felét...” akciónkat, melynek szabályai szerint az osztályközösségek október 31-ig (Takarékossági Világnap) vállalásokat tesznek arra, hogy munkájukkal mennyi pénzt tudnak előteremteni és hogy mit szeretnének vásárolni. A teljesített vállalásoknál az iskola megduplázza az összegyűlt összeget, így az osztályok megvehetik a célként megjelölt eszközt, melynek használatáról a 8. osztály végéig maguk rendelkeznek.

A sok kis részakcióból összeálló anyagi gyarapodás mellett igen fontosnak tartjuk, hogy legyenek átfogó, az iskola egész közösségét érintő fejlesztési programok is. Így vásároltunk meg és újítottunk fel egy parasztházat, amely ma már erdei iskolaként szolgál, egyben megőrizendő és fejlesztendő objektumként erősíti a gyerekek gazdatudatát. Öt év alatt felújítottuk a sportpályákat, szauna és kondicionálóterem épült, pihenőparkot és gyógynövénykertet alakítottunk ki, számítógéptermet rendeztünk be...

Ezek természetesen csak úgy jöhettek létre, hogy új gazdálkodási formákat és az e formákban érdekelt támogatókat, üzleti partnereket találtunk. Hosszú lenne itt a részle-

tekről írni, de lényegében arról van szó, hogy az iskolában működő alapítványok vállalkozóként viselkednek: kereskedelmi, ügynöki, szolgáltatói vállalkozásként dolgoznak. Az adományok kijárása, támogatások gyűjtése járhatatlan útnak bizonyul ma. De van jövője a kölcsönös előnyökön nyugvó, hasznot hozó üzletnek, ahol az iskola a maga egyre bővülő kapcsolatrendszerét, munkaképességét (gyerekek által elvégeztető egyszerű, könnyű munkákat), szellemi tőkét, üzleti tapasztalatait tudja pénzben is kifejezhető haszonra váltani.

Az ilyen irányú munka során elengedhetetlenül fontos, hogy az iskola állandó külső segítőkkel rendelkezzen. Mindenek előtt olyan szakemberekkel akik az iskolából hiányzó szakértelemmel bírnak, ügyvédként, vállalkozóként, gazdasági, pénzügyi és adószakértőként szívesen segítenek. A szülők közül, a tantestület ismeretségi köréből egyaránt el lehet indulni, s rövidesen kiderül – mint ez nálunk is történt –, hogy üzlet üzletet, ismerős ismerőst vonz, s egy idő után nem keresni, de – kis túlzással – válogatni lehet az ajánlatok között. Nyilván tévedésekkel itt is számolni kell (ebben nem különbözik a gazdálkodás a pedagógiától, csak itt többnyire hamarabb és egyértelműbben kiderül a kudarc).

A forrásteremtésben természetesen a mi esetünkben is jelentős a pályázatok szerepe. Itt is fontos folyamat zajlott le: belső pályázati rendszerrel, pályázati csoportok működtetésével sikerült elérni, hogy ma már az iskolavezetés közvetlen részvétele nélkül, önállóan is pályáznak kollégáink s mind gyakrabban eredménnyel.

A vállalkozás jellegű tevékenységben nyilvánvalóan nem vesz részt mindenki, de igen fontosnak tartjuk, hogy megfelelő támogatottságot és elismerést kapjon az, aki erre merészkedik.

Az anyagi gyarapodásnak van a pedagógiai program szolgálata mellett egy fontos „mellékterméke”: Az alacsony és a minőségi munkától – az új közalkalmazotti bérrendszer következtében – mind kevésbé függő bér mellett javíthatja az anyagi és a szociális ellátás helyzetét. A szauna, a kondicionáló gépek, a billiárdterem a pedagógusok és családtagjaik rendelkezésére is áll. Az iskola által vásárolt üdülőszövetkezeti tagság, a saját parasztház igénybevételének lehetősége vagy az iskola mikrobuszának használhatósága szerény, de érzékelhető eredménye erőfeszítéseinknek, amely segít beláttatni az anyagi erősödést szolgáló, gyakran igen idő- és energiaigényes munka közvetlen és közvetett hasznát.

A bérhelyzet javulását eredményezi, hogy új megoldások alkalmazásával jelentős Tb megtakarítást érünk el. Ez tette lehetővé, hogy a bértáblázatban szereplő béreknél magasabb a jövedelemkiáramlás. Ezeknek a technikáknak az ismertetése nem fér bele ennek az írásnak a keretei közé.

Társadalmi kapcsolatrendszerünkről

Iskolánk olyan intézmény kíván lenni, amely aktív kölcsönhatásban áll környezetével, amely tudatos részese – formálója és szolgálója – annak a társadalmi mikrokörnyezetnek, amelynek jelenéhez és jövőjéhez kötődik. A szülőkkel való kapcsolatépítés meghatározó gondolata, hogy a szülő nem „egyszerűen” partner a nevelésben, hanem meghatározó megrendelője az iskolának. A szabad iskolaválasztás gyakorlata önmagában is kikényszeríti, hogy iskolánk vonzó legyen a családok számára. Tapasztalatunk szerint az iskolával szembeni elvárás korántsem csak a tanításra terjed ki. A szülők egyre inkább olyan iskolát keresnek, ahol a gyerekek humánus pedagógiai környezetben, barátságos légkörben, gondoskodást és törődést kapva élhetnek, s szerezhetik meg a sikeres iskolai pályafutáshoz szükséges elméleti és gyakorlati tudást.

A szülőkkel való véleménycserét szolgálja a szokásos – és gyakran csak az egyoldalú tájékoztatást szolgáló – formákon túl a Szülők Tanácsa, amely az igazgató tanácsadó szerveinek egyikeként azt a célt szolgálja, hogy viszonylag kötetlen formában vitassa meg, mérlegelje és saját szempontjai szerint minősítse az iskolában születő pedagógiai elgondolásokat. Az oktatási törvény előírásai szerint megalakult iskolaszék szintén érdemleges fóruma lehet a szülői érdekérvényesítésnek is.

Kapcsolatrendszerünk fontos eleme, hogy tantestületünk több tagja részt vesz valamilyen gyermekérdekű illetve pedagógiai egyesület munkájában. Ez elérhetővé teszi számunkra ezen szerveződések gazdag szakmai tudását és társadalmi tapasztalatait. (Meg-

tiszteltetés számunkra, hogy iskolánk lehet a székhelye a Gyermekérdekek Magyarországi Fórumának és a Gyermektanulmányok Alapítványának.)

Az iskolavezetésről

A sokágú és sokszínű kapcsolatrendszer, a pedagógiai program jellege jelentősen módosította az iskolavezetés hagyományos szerkezetét és a vezetők közötti munkamegosztást, a feladat és hatásköröket. Az iskolavezetés tagjai:

- igazgató,
- szakiskolai tagozatvezető (ellátja az ügyvezető igazgatói feladatokat)
- pedagógiai igazgatóhelyettes,
- szervezési igazgatóhelyettes,
- gazdasági igazgatóhelyettes,
- iskolafejlesztési tanácsadó.

Az igazgató munkáját a tantestület tagjaiból álló tanácsadó szervek – a Pedagógiai tanács és a Költségvetési tanács – segítik.

Az oktatási folyamat néhány eleme

Az oktatási folyamat átalakítását két végponton kezdtük meg: ott, ahol a gondok a legkiélezettebbek – a 7-8. osztályban –, s ott, ahol a megelőzés a legtöbb eredménnyel kecsegtet – az 1-3. osztályban.

1990-92 között működött az ún. 9. osztály, amelynek tanulói azon gyerekekből kerültek ki, akik túlkorosként, problémás tanulóként korábban hamar átirányításra kerültek a dolgozók általános iskolájába. Munka és tanulás kombinálásával, kiscsoportos oktatással sikerült elérni, hogy többségük nem csak befejezte az általános iskolát, de felvételt nyert szakmunkásképző iskolába.

Ebből a megoldásból – a továbbtanulási nehézségek láttán, tehát újabb társadalmi kihívást érzékelve – nőtt ki a szakiskolai tagozat, amelyben 1 vagy 2 éves tanulással éppen olyan gyerekek számára nyílik meg a szakmaszerzés lehetősége, akik egyébként nagy valószínűséggel a szakképzetlen munkanélküliek esélytelen seregét gyarapítanák.

Az alsó tagozat

Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy kialakítsuk, illetve megőrizzük a gyerekek iskolával, tanulással kapcsolatos pozitív attitűdjét. Ezért első lépésként újragondoltuk az első három évfolyam (az alapozó iskolai szakasz) feladat- és célrendszerét, szervezeti megoldásait.

Így például az 1-2. évfolyam napirendje a következő:

reggel: érkezés – mesefilm nézés, könyvtár, társasjáték, rajzolás

délelőtt: három, 35 perces tanóra, 10 perces szünetekkel

„Mozgunk – játszunk” 35 perc a szabadban (részben szervezett, részben kötetlen játék)

szabad sáv (45 perc)

délután: a kézségtárgyak egy része (a napközibe iktatva), szakkörök

A szabad sávban párhuzamosan folyó foglalkozások: idegennyelvi és ének-zenei előkészítők, fejlesztő foglalkozások (drámajáték, báb, mozgáskoordinációt fejlesztő foglalkozás, dislexia-prevenció), illetve korrepetálások. A 3. osztályban kezdik el a tagozatos csoportok a közös munkát, itt már 45 perces a tanórák. Folytatódnak (4. osztály végéig) a fejlesztő foglalkozások.

Differenciálási törekvések

A hagyományos tagozatos osztályok megszüntetésével az volt a célunk, hogy csökkentsük a korai szelekciós mechanizmusok negatív hatásait. A magasabb óraszámú idegennyelvet illetve ének-zenét tanulók csak a nyelvórán és énekórán vannak külön csoportban (2 vagy 3 osztályból áll össze egy-egy tagozatos csoport) egyébként saját osztályukban tanulnak. A közeljövő feladatai közé tartozik, hogy fokozatosan kialakítsunk és működőképesse tegyünk egy olyan belső differenciálási rendszert, amely

- az iskola egész – már kialakult tevékenységrendszerében (tanulási-tanítási folyamat, közösségi gazdálkodás, iskolai közélet, szabadidő) új megoldásokat kínál,
- áttekinthető, a választást megengedő és teljesítményre ösztönző,
- minél kevésbé szelektáló és minél inkább differenciáló megoldásokra épül,
- a közösségek és az egyes gyerek társas kapcsolatait erősíti és gazdagítja,
- az eddigieknél jobban biztosítja a pedagógusok érdeklődésének megfelelő önkéntes részvételét.

A fejlesztéssel szemben támasztott lényeges követelmény, hogy pontos számítások és mérések alapozzák meg a rendszer technikai (terem, órarend, időbeosztás) személyi és anyagi működőképességét.

E feladatok teljesítésének egyik feltétele, hogy tantárgyanként kidolgozott követelményrendszerrel rendelkezünk. Elkészültek a tantárgyi minimumkövetelmények, amelyeket évfolyamonként megkapnak a tanulók. A minimumkövetelmény az a szükséges tudás, amely a továbbhaladás feltétele. Megfogalmazása, stílusa a gyerekekhez szól, de természetesen a szülőket is tájékoztatja. A követelmények kidolgozásának folyamata a közvetlen eredmény mellett több haszonnal is járt:

- a szakmai együttműködés új tartalma és színtere jött létre,
- elengedhetetlenné vált a tananyag hangsúlyainak újragondolása, tisztábbá váltak a fejlesztési feladatok,
- a tanmenetek túllépnek a tananyagelosztás gyakran mechanikus leírásán, s egyre pontosabban tartalmazzák a követelményeket.

A diákönkormányzat

Akár a társadalmi gyakorlat, akár a személyiségfejlődés követelményei felől közelítünk, különös súlyt kell kapnia a diák-közéletben való részvételnek, tapasztalatszerzésnek. Felmérések szerint ma a gyermek és ifjúsági korosztályok alig 3%-a vesz részt valamilyen korosztályi mozgalomban. Tehát az ilyen irányú demokratikus társadalmi tanulási folyamat fő terepe az iskola marad.

Az osztály és egyéb közösségek ügyeinek intézésében való közreműködés mellett feladatunknak tartjuk, hogy a gyerekek részesei legyenek a közösség életét megszabó szabályok alkotásának és természetesen ezek érvényesítésének. Ennek jó eszköze a házirend, amelyet a diákparlament 1991-ben alkotott meg, s azóta évente módosít. Év közben gyűjtjük azokat a kérdéseket, amelyek szabályozása hiányosnak bizonyul, mert nagyon fontos, hogy a gyerekek évről-évre, különböző életkorban is átéljék a „törvényalkotás” felelősségét és nehézségét. (Az iskola házirendje megjelent az Iskolakultúra 1993. évi 23.számában.)

A közéleti gyakorlat megszerzésének eszközei között kiemelkedő:

- a tanrendbe iktatott iskolagyűlés,
- az osztályszóvivői rendszer,
- a diáktanács és megválasztásnak módja,
- az év tanára címről szóló szavazás.

Az iskolához való kötődés egyik eszköze, hogy az első osztály végén – elemi követelmények teljesítése után – a gyerekeket ünnepélyesen iskolapolgárrá avatjuk. Ez a ceremónia érzékelhetővé teszi a legkisebbek számára is, hogy immár egy nagyközösség teljesjogú tagjai, abban jogokkal és kötelezettségekkel bírnak. A valamelyik, vagy több tevékenységi területen kiemelkedő teljesítményt nyújtó diákok jutalmazásának tekintélyes formája a díszpolgár cím adományozása. Ez úgy nyerhető el, hogy a javaslattevőnek legalább 10 gyerek és 5 iskolai dolgozó támogató aláírását kell megszerezni. A cím adományozásáról a diáktanács dönt.

A szabadidőről

A szabadidős tevékenységek szervezésénél különös figyelmet kap a lakótelepi lét egyhangúságának oldása, az iskolához való kötődés erősítése, a tanórán „talonban” maradó képességek fejlesztése, a tantárgyi kudarcok ellensúlyozása, a közösségformálás, a „mi” tudat erősítése.

A szabadidős programokat önálló szabadidő szervező hangolja össze. Az alsó tagozatos gyerekek részben a napközi idejében vehetnek részt különböző szakköri jellegű foglalkozásokon, részben az osztályok is szerveznek közös programokat. A felsőtagozatosok 8-10 szakkör és 2 tanfolyam közül választhatnak.

Rendszeresen a péntekenként sorra kerülő iskolai programok. Csak jelzésszerűen sorolunk fel néhányat a legsikeresebbek közül:

- szüreti bál,
- játékkaszinó
- 80 perc alatt a Föld körül – játék
- karácsonyi hangverseny,
- sulis szilveszter,
- busójárás,
- disznóvágás
- szülők és pedagógusok bálja
- téli és tavaszi sportnap...

Ahol csak lehetőség van rá a rendezvények nyitottak a családok számára is.

A tanévet immár hagyományosan az iskolatábor zárja, ahol az osztályok és az iskola-közösség egésze is sokszínű, közösségi élményekben gazdag egy hét részese.

A bevezetőben is jeleztük, hogy csupán egy folyamat néhány elemének felvillantására vállalkozhattunk. Szolgáltató, a társadalmi kihívásokra aktív válaszokat kereső iskolának lenni nyilván sohasem könnyű s aligha kell bizonygatni, hogy ma különösen nehéz. Igyekszünk hát megismerni mások törekvéseit, s szívesen állunk rendelkezésére az irántunk érdeklődőknek.

FRISS PÉTER – SÁRI LAJOS

A logika humora

„Nem vagyok sem történész, sem irodalomkritikus. Öregedő úr vagyok, aki már szükségét érzi annak, hogy számot vessen életével. Ezt nem tudom elvégezni, ha nem vetek számot azzal, ami formált és ami kis híján deformált. Bizonyos dolgok nemcsak énrám tartoznak, hanem a nemzetre is, amelyből származom. Tehát nemcsak engem érintenek, hanem még sok hozzám hasonlót. Ezért nem tartom meg ezeket magamnak. Ezért és csak ezért írtam ezt meg” – áll a Leckék a legújabbkori történelemből című kötet egyik írásában, s ez a hangulati attitűd az egész könyv összképét is befolyásolja. A mű a groteszk parabolák és az állatmesék mellett a személyesebb hangvétellű Levélkék egyeneságú leszármazottjának is tekinthető. „A Népi Lengyelország neveltje vagyok” – állítja ugyanebben a szövegben Mrožek, s ez éppen elég anyagot szolgáltat az emlékezéshez.

Az ötvenes évek Kelet-Európája nem a legmegfelelőbb terep egy tisztességes pályakezdésre. De aki, akár Mrožek, 1930-ban született, nemigen válogathat, s nem is igen várogathat: az író húszévesen egy krakkói újsághoz szegődik, s a kor követelményeivel összhangban teljes átéléssel gyártja a termelési riportokat. Nemsokára két kötetecske is napvilágot lát tőle – egy tárcagyűjtemény és egy hosszúra nyúlt tárca –, melyek minden gyermekbetegségük ellenére elindítják őt egy egészen más irányba felfutó pályán. Egyik kritikusbarátjának ekkor még az a véleménye, hogy Mrožek maga bölcsebb, mint a művei. Ez a tézis, ez a megelőlegezett bizalom aztán idővel előre- és visszahatólag is beigazolóódik. Szerencséjére pár év múlva a szerző már színművel rukkol elő, a sikert és hírnevet hozó *Rendőrséggel*, melyben, úgy tűnik, igazi területére és igazi énjére talált. A bölcsesség La Rochefoucauld szerint, akárcsak a vagyon, szerencse függvénye. Is, tehetnénk hozzá. A népi demokráciának titulált államokban bizony mindkettőre nagyon is szükség van a fennmaradáshoz, meg a megmaradáshoz is.